

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก
อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

**The Participation of People on Performance of Kutbak
Sub-District Municipal Developing Plan of Kutbak
District in Saonnakhon Province**

สงบ สีเลา และ สุปิ่น สมสาร

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sangob Seelao and Supan Somsa

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: Ptung.kutbak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลกุดบาก จำนวน 226 คน โดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane, 1967:37-39) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก สกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.47) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.65) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเนื่อง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

* วันที่รับบทความ: 21 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 21, 2022; Revised: February 14, 2022; Accepted: February 15, 2022

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ควรสร้างกิจกรรมเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การจัดทำแผนพัฒนา; เทศบาลตำบล

Abstracts

The main objective of this research was to study the people's participation in the preparation of the development plan of Kut Bak Subdistrict Municipality, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province. The sample group used in this research was 226 household heads living in the municipality of Kut, using the Yamane formula (Ymane, 1967). The instrument was used to collect data. It was a questionnaire consisting of 3 parts content. The questionnaire's confidence value was 0.88, the statistics used in the data analysis. are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics were T-test and F-test for comparing the participation of people in Kut Bak Subdistrict Municipality, Sakon Nakhon, classified by personal status.

The results showed that people's participation in the development plan of Kut Bak Subdistrict Municipality, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.47$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was participation in decision-making ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.59$), followed by Participation in operations ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.56$) and the least mean aspect was participation in the assessment ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.65$). in preparing the development plan for the municipality of Kut Bak Subdistrict, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province classified by personal status Overall, it was found that Sex was significantly different at the 0.05 level. In terms of age, education level, occupation and monthly income. It was found that there were no differences. Recommendations for the development of people's participation in the preparation of the development plan for the municipality of Kut Bak Subdistrict, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province, namely, activities should be created for people to participate in the decision making of the development plan of the sub-district municipality. Kut Bak, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province.

Keywords : Participation; Development Plans; Sub-District Municipalities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการกระจายอำนาจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญเหล่านี้เห็นเด่นชัดจาก หมวด ๓ ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการ

พิจารณาโดยรวดเร็ว (๓) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังได้บัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ใน หมวด ๖ ว่าด้วยนโยบายแห่งรัฐ ในมาตรา ๗๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ในส่วนของการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดไว้ใน หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๙ บัญญัติไว้ว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ทำให้มองเห็นภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ ด้วย การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนา ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมก็จะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการ กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลังและตามมาด้วยความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชยกรรม จัดการวิจัยส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว การสังคมสงเคราะห์ การจัดการที่อยู่อาศัยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การรักษาศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดระบบสาธารณสุขมูลฐาน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 76)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ และต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด และ มีความยั่งยืนมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การที่จะสร้างการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ต้องทราบก่อนว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารมากน้อยเพียงใดและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคนปฏิบัติงานในพื้นที่และเคยเข้าร่วมประชุมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 561 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 226 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967 : 37-39) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มจาก 3 ชุมชน ตามสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนแต่ละชุมชน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 3 ชุมชนตามสัดส่วนของประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการ เพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร และเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยมีเครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเทศบาลตำบลกุดเสด อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลได้ค่าเท่ากับ 0.742

8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อ 2 ดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

1.2 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 226 ฉบับ

1.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

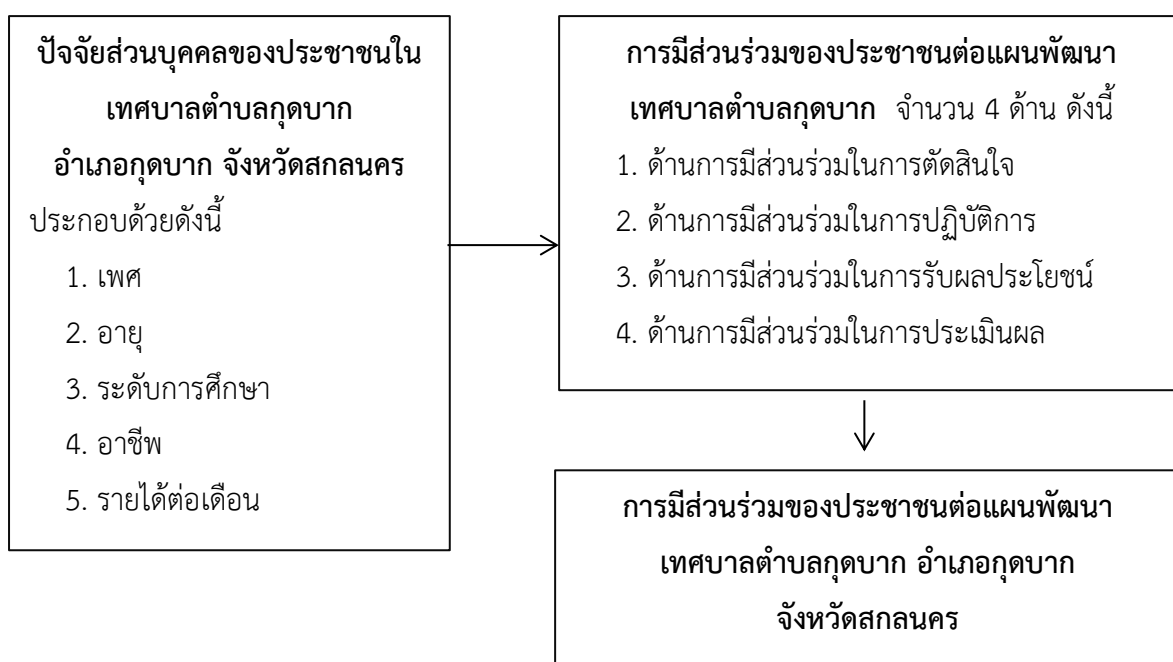
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

2.1 t-test (Independent Sample) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามเพศ

2.2 F-test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

3. ผู้วิจัยสรุป และวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 57.96 และเป็นหญิง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 อายุอยู่ระหว่าง 26 - 35 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 36.73 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 42.48 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 40.71 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.05 รองลงมาคือ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.86

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.47$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.37$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือ ข้อ 3. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เพื่อจัดทำโครงการและกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, $S.D. = 0.85$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.91$, $S.D. = 0.74$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางด้านการเงินวัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน ตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.04$, $S.D. = 0.77$) รองลงมาคือ ข้อ 10. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติตามโครงการ/ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานปฏิบัติตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 3.88$, $S.D. = 0.66$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $S.D. = 0.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. ท่านได้รับผลผลิตหรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.79$) รองลงมาคือ ข้อ 11. โครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร สอดคล้องกับสภาพปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 0.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จัดทำขึ้นมีความคุ้มค่ากับงบประมาณในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.92$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17. ท่านได้ติดตาม ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ดำเนินการแล้วเสร็จ ว่ามีความเรียบร้อยหรือชำรุด

เสียหาย ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.92$) รองลงมาคือ ข้อ 16. ท่านได้ติดตามหรือรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนครผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น วารสาร ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือเสียงตามสาย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. = 0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 18. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.89$)

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่

1. ควรมีการดำเนินการสำรวจปัญหา ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาแผนเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
2. ควรสร้างกิจกรรมเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
3. ควรมีการลงมติเสียงส่วนมากในการเสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาแผนของทางเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.47$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) อาจเนื่องจากประชาชนส่วนมากยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนตลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาส (2560 : 182-191) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนศร ยืนยง (2561 : 119-135) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชนในจังหวัดนครนายก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เช่น โครงการสวนสมุนไพร โครงการประปาหมู่บ้าน หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนนั้นได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงการสวนสมุนไพร โครงการประปาหมู่บ้าน ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

- 1.1 เทศบาลตำบลกุดบาก ควรสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนร่วมดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ให้มากยิ่งขึ้น
- 1.2 จัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.3 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.4 ให้ประชาชนร่วมประเมินผลและติดตามแผนของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.5 ควรจัดกิจกรรมพบปะกันประชาชนกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มหรือชุมชนเล่าสู่กันฟังด้านต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดในการดำเนินตามแผน
- 1.6 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการดำเนินโครงการตามแผน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป
- 2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชนในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาวิทยาลัยบูรพา*. 5 (2), 119-135.
- สุนัตลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาศ (2560) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 5* (ฉบับพิเศษ), 182-191.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต.* กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.